

INFORMACYE

REDAKCJA:
pod kierownictwem
X. Dziekana i Radcy
Jana Piotrowicza
ze Skalmierzyc.

Odpowiedzialny za re-
dakcję: Stefan Gąsio-
rowski z Poznania.

DLA

DUCHOWIEŃSTWA KATOLICKIEGO.

WYCHODZA NAKŁADEM I CZCIONKAMI
DRUKARNI I KSIĘGARNI ŚW. WOJCIECHA, POZNAŃ, ŚW. MARCIN 69.

ROZSYŁA SIĘ BEZPŁATNIE.

OGŁOSZENIA:

3/4 strony . . .	mk.	40,—
1/2 „ . . .	„	28,—
1/4 „ . . .	„	15,—
1/8 „ . . .	„	8,—
1/16 „ . . .	„	4,50

Dodatki podług umowy.

Przy dochodzeniu sądowem
wszelkie rabaty upadają.

Rok II.

Poznań, listopad 1913.

Nr. 3, (12)

Za zezwoleniem Władzy Duchowej.

Treść: Żywy świętych ze stanowiska pastoralnego. — W piekającej kwestyi. — Komunikaty biura »Unitas« w sprawie ubezpieczeń życiowych. — Zapiski bibliograficzne.

Żywy świętych ze stanowiska pastoralnego.

I. Jakie znaczenie mają żywy świętych dla duszpasterstwa?

1. Wychowawczy wpływ życiorysów wielkich mężów na charakter i serce uznają wszyscy pedagodzy. Stąd od najdawniejszych czasów należała literatura biograficzna do najcenniejszych środków wychowawczych.

A przecież „Żywy Świętych“ — to życiorysy wielkich mężów, wielkich niewiast, to życiorysy ludzi o wielkim, wybitnym charakterze — o sercu umiejącem kochać gorąco, zdolnem do poświęceń bez granic — do ofiar bezinteresowych, serc — co umieją czuć, co piękne, co szlachetne, co wzniosłe, co potrafią uwielbiać, pałać szczerym ogniem miłości Boga i miłości bliźniego, dla których ludzkość nie jest tylko abstrakcją idealną filantropii, ale szczerą żądzą uszczęśliwiania bliźnich pod względem doczesnym dla pozyskania ich dla szczęśliwości wiecznej.

Biografie świeckie przedstawiają po największej części jednostronnie wielkie zasługi nie oceniając ich źródła. A o tych źródłach powiedział ktoś: „Gdybyśmy zairzeli w pobudki do wielkich czynów, to wielka część wielkich bardzo czynów zmalałaby do poziomu bardzo niskiej wartości“.

Inaczej żywy świętych. One przedstawiają nam, że wielkość człowieka ze względu na źródła, na pobudki jego czynów oceniać należy, nie według skutku, sławy i doniosłości.

Stąd działają biografie wielkich mężów tego świata nieraz ujemnie na charaktery, łechtaiąc żądę sławy, próżności, chępliwości, pobudzając nieraz do awanturniczości. I niejedną wielką człowieka staje się wrogiem swego społeczeństwa, przez pychę swą i zarozumiałość, nie przebiega w środkach i drogą niemoralną, drogą blagi, drogą udawanego zapału obala się i depce najświętsze podwaliny życia społecznego i odbiera ludziom to, co jedyną prawdziwym naszym jest szczęściem. Iluż to żądza sławy stworzyła wielkich ludzi czynu i pióra,

których dzieła stały się źródłem trucizny dla społeczeństwa na długie wieki.

Życiorysy świętych natomiast uszachetniają duszę człowieka, wskazują, że wszystka piękność i wielkość człowieka to jego osobista moralna wartość, jego życie wewnętrzne.

Biografie świeckie rzadko mogą słać ciche cnoty domowe tych, którzy nie znani światu, bo nie czynili wielkich rzeczy. A jednak te ciche, domowe cnoty są konieczne dla społeczeństwa, owe wielkie czyny zaś tylko przypadkowej wartości.

Tak więc życiorysy świętych ze stanowiska duszpasterskiego są wybitnym środkiem wychowawczym.

2. Żywy Świętych mają prócz tego wielkie znaczenie katechetyczne.

Są one historią Kościoła w życiorysach. W nich się odbija wszystko głośnie echem, co Kościół przeżył w wiekach minionych. Prześladowania i zwycięstwa, upadek i tryumfy, postęp i cofanie się, herezye i odszczepieństwa — wszystko to odbija się w życiorysach świętych. Dla tego znajomość ich jest uzupełnieniem nauki katechizmuowej i Pisma św., i źródłem przykładów tak w dziedzinie dogmatycznej jak moralnej. Są więc i źródłem apologetycznym, budzą umiłowanie Kościoła, zainteresowanie i zrozumienie dla jego życia społecznego.

3. Żywy świętych mają dalej znaczenie ściśle pastoralne. Są one szkołą ascezy i mistyki; najpraktyczniejsem, najłatwiejszem, najbardziej pojętnym i budującym źródłem rozmyślań dla wiernych. Wszystkie stany, w każdym położeniu, czerpią z nich naukę, zachętę i zapał.

To też duszpasterskim obowiązkiem jest troskliwe pielegnowanie w parafii wszechstronnej i gruntownej znajomości żywotów świętych.

Tymczasem:

Faktem jest, że znajomość żywotów świętych zanika, coraz więcej wśród wiernych wszystkich stanów,

II. Jaki sposób w dzisiejszych stosunkach najłatwiejszy i najodpowiedniejszy w tym względzie?

Sposób szerzenia znajomości żywotów świętych może być dwojaki:

1. czytanie i ilustracje;
2. żywe słowo.

1. Do czytania żywotów świętych należy przywiązywać wielką wagę. Dobrze polecać to duszom pobożniejszym. Wobec mniej pobożnych lepiej zbytniego nacisku nie wywierać. Już dla tego samego trzeba być powściągliwym w polecaniu czytania, ponieważ rzadko w dzisiejszych stosunkach będzie się mogło liczyć na posłuch, a zawsze to spostrzeżenie psychologiczne się potwierdza, że obojętni stronią od swego duszpasterza tem więcej, im więcej on wymaga rzeczy niekoniecznych i nadobowiązkowych. Więć roztropność duszpasterska i doświadczenie wskazuje, że do ogółu trzeba zawsze z szczególnym naciskiem podkreślać pretensje jedynie w granicach konieczności i obowiązku. — Duszom pobożnym znów nie można polecać także czytanie żywotów świętych bezwzględnie, ale raczej o tyle jedynie, o ile się liczyć może, że potrafią rozsądnie odróżnić to, co każdy powinien z tych żywotów do siebie stosować, od tego, co jedynie przypisywać należy osobnym natchnieniom i objawieniom. Dusze pobożne właśnie nie raz dzięki lekturze żywotów świętych wchodzą na zupełnie fałszywe drogi, stając się utrapieniem spowiedników.

Do czytania żywotów świętych nie łatwo też dzisiaj znaleźć się ochotników. Nie tyle zła wola temu przeszkadza, jak obecne stosunki towarzyskie i zarobkowe. Wiele też winy spada i na literaturę samą, która ma dwa błędy kardynalne:

1. Rzadko jest pisana zajmująco i odpowiednio do dzisiejszych wymagań w dziedzinie biografii i historii.

2. Zwykle co do ceny za droga. Mamy albo: dzieła pisane w stylu wieków średnich, pełnych moralizowania, bezkrytyczne, z dziejami Kościoła i świata zupełnie niepowiązane; albo znów: dzieła erudytów pisane z pedanterią, nie nadające się wcale do popularyzowania. Jedyny zawsze jeszcze wyborny zbiór „Żywotów Świętych“ Skarży także na dzisiejsze stosunki nie zupełnie odpowiada. Lepsze, bo krytycznie opracowane żywoty świętych ks. prałata Hozakowskiego znów nieco za drogie. Byłoby pożądanem, żeby powstała jakaś księgarnia, któraby konkursy rozpisywała na dobre, popularne, tanie, ale gruntownie opracowane biografie świętych i wielkich mężów katolickich w formie broszur.

Stosunki dzisiejsze jednak tak się układają, że i w ten sposób trudno będzie popularyzować dzieje Kościoła i żywoty Świętych. Zajęcia zawodowe, życie poza domem, zabawy i widowiska, opanowanie umysłów kierunkami społecznymi, narodowymi i politycznymi, ośniewający i pochłaniający wszelkie umysłowe życie rozwój literatury powieściowej, że żywoty świętych nie zdołają zainteresować szerokich warstw społeczeństwa.

Trzeba więc w duszpasterstwie szukać innej drogi jeszcze do podtrzymania i obudzenia interesu dla dziejów Kościoła i żywotów Świętych.

Otóż obok czytania wiele się przyczyni do rozpowszechnienia znajomości żywotów Świętych i dziejów Kościoła — ilustracja. Malarstwo obrazów religijnych u nas leży odłogiem, mimo że właśnie obrazy religijne stanowią bardzo poważne źródło handlu i przemysłu. Fabrykacja obrazów spoczywa u nas jeszcze w wielkiej części w rękach niepowołanych, w rękach ludzi, których jedynym celem wyłudzenie grosza. Jeżeli obrazy religijne mają naszemu celowi odpowiadać, to powinny one być reprodukcjami dzieł wielkich i prawdziwych mistrzów i to tylko takich mistrzów, którzy czuli po kościelnemu, po katolicku, a czuli głęboko. Zwłaszcza po kościołach powinno nabywać się nowe obrazy jedynie z tego punktu widzenia. Pierwszeństwo z naszego stanowiska powinny mieć obrazy, które przedstawiają nie pojedynczą osobę, ale scenę, ustęp wybitny i charakterystyczny z życia świętych — a więc historyczne. Malowanie fresków historycznych po kościołach także naszemu celowi odpowiada więcej. Ważnem więc duszpasterskim zadaniem nie spuszczać tej sprawy z oczu.

2. Najważniejszym jednak środkiem to — żywe słowo.

Dorywcze kazania w święta pewne nie speł-

Nowości wydawnicze

Drukarni i Księgarni św. Wojciecha w Poznaniu.

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Surzyński, J. Dr. Canticale ecclesiasticum ad normam editionis Vaticanae librorum Gradualis et Antiphonalis jussu SS. D. N. Pii X. P. Maximi restitutorum necnon Ritualis Sacramentorum Petricoviensis cum intonationibus missae et officii divini. 80 str. 368. Druk czarny i czerwony M. 4,—, w oprawie płóciennej, brzegi czerwone M. 4,75, w oprawie półskórkowej . . . . . M. 5,25.

Caro, L. Dr. Emigracja i polityka emigracyjna z szczególnem uwzględnieniem stosunków polskich. Uzupełnił i znacznie rozszerzył Dr. K. Englich. 80 stron X i 392 z 3-ma mapami. . . . M. 8,—.

Stateczny, E. X. O. F. M. Rozbiór krytyczny źródeł do żywota św. Franciszka z Asyżu i do literatury Franciszkańskiej 80 str. 587. . . . M. 9,—.

Jak pracować w Towarzystwach Młodzieży. Z polecenia komisji redakcyjnej „Towarzystwa Przyjaciół Młodzieży“ wydał X. Stanisław Grzęda. 80 stron VIII i 191. Cena . . . . . M. 2,40, w oprawie całopłóciennnej . . . . . M. 3,20.

Cieszyński, N. X. Kościół a nowoczesny ruch przeciwalkoholowy. Szkice historyczno-społeczne z przedmową X. Niesiołowskiego. 80 str. 121. M. 1,—.

Prawdź, M. W. Nowsza literatura a nasze stanowisko katolickie. 80 str. 157. . . . . M. 1,20.

As. Pod jarzmem Cezarów. Powieść historyczna z czasów Hadryana z 8-miu ilustracjami. W oprawie . . . . . M. 2,20.

Zielewiczówna, Zofia. Pogadanki o przyrodzie. 80 stron VIII i 132. W oprawie . . . . M. 1,60. (Rośliny wiosenne. — O ptakach. — O życiu i budowie drzew. — Światło a zwierzęta. — Na polu. — W lesie. — W ogrodzie. — O grzybach. — O ptakach wędrownych. — Liście opadające. — Zwierzęta w zimie. — O śronie.

Carnot, Maurus O. Ogniste węgle. Szluka w 5 aktach. (Teatr ludowy 29.) Cena . . . . . M. 2,20.

nią oczywiście tego zadania. Nie można przecież co rok tych samych życiorysów powtarzać.

Systematycznych kazań z tej dziedziny wygłaszać nie można także, ponieważ ucierpiałoby na tem systematyczne nauczanie prawd wiary i przykazań.

Zostaje zatem jedynie **opowiadanie** życiorysów świętych na zebraniach bractw.

Opowiadanie takie uczyni zebrania pożytecznymi, jeżeli opowiadanie będzie regułą.

Opowiadanie żywotów świętych jest też i dla kierownika bractw najodpowiedniejszym sposobem, żeby z nich uczynić coś prawdziwie potrzebnego a zdjąć z nich piętno czegoś pobocznego a nawet przestarzałego.

Jeżeli opowiadanie ma osiągnąć swój cel, nie może ono być:

dorywcze, ale musi być:
systematyczne.

Trzeba w chronologicznym porządku wybitniejsze osobistości stawiać przed oczy wiernym, aby w ten sposób historyczny rozwój Kościoła unaocznili. Życiorys powinien służyć za tło do przedstawienia historii Kościoła. Około wybitnych osobistości obracały się przecież wszelkie wypadki historyczne. Osobistości niewybitne pod względem historycznym trzeba znów przeciwnie przedstawiać na tle historycznym odnośnego wieku, aby nabierały znaczenia, aby było możliwe ocenić należycie ich sposób życia i pojmowania. To dopiero ułatwi zrozumienie, że choć środki uświęcania się są dla wszystkich równe, to

jednak sposób stosowania ich zależy od każdorazowych stosunków współczesnych.

Wielką zaś rolę powinno odgrywać opowiadanie życiorysów patronów i świętych własnego narodu.

Właśnie gruntowna znajomość tych świętych umożliwia jedynie poznanie, jak w naszych stosunkach i warunkach, przy naszym usposobieniu stosować środki ogólne uświęcanie siebie. Nadto jest ona jedynym środkiem utrzymania tradycji i związku między przeszłością a przyszłością.

Opowiadanie życiorysów powinno polegać nie tyle na wymienianiu nazw i dat, jak raczej na podkreślaniu charakteru, moralnej wartości, wewnętrznej doskonałości, rozumnego pojmowania i wyboru środków odpowiednich, męstwa i wytrwałości w konsekwentnem przeprowadzaniu ich, a mianowicie sumiennego i roztropnego pojmowania obowiązków. Należy wskazywać na niezmiernie wielkie pożytki i skutki owego postępowania tak dla jednostki odnośnej jak dla całego społeczeństwa, na obowiązek wdzięczności i petyzmu wobec nich ze strony wszystkich po wszystkie czasy.

W opowiadaniu życiorysów należy unikać drobiazgowości. Tylko wielkie i ważne szczegóły i tylko to, co łatwo pamiętać należy podawać.

Bardzo się zaleca dosłownie, krótkie, wybitne sentencje, hasła, powiedzenia świętych podkreślać. To nierzaj najlepszym owocem opowiadania.

Może nie od rzeczy wspomnieć co do sposobu i metody traktowania cudownych zdarzeń w życiu świętych. Nie zapominajmy, że cuda są znamieniem

Gramofony z lejkami i bez lejków

nadzwyczaj czysto i wyraźnie grające

[polecam w wielkim wyborze od 25.00 mk. pocz. do 300.00 mk. i wyżej. (34)]

Płyty do gramofonów od 2.00 do 30.00 mk., tylko z najlepszego materiału.

Nadzwyczaj wielki repertuar słynnych śpiewaków jak: Carusa, Kochańskiej, prof. Myszugi, Homer, Farrar, Scotti i wielu innych oraz polskich pieśni i muzyki do słuchu i tańca.

Patefony bez zmiany igieł. Katalogi na gramofony i spisy płyt wysyłam na życzenie.

„Camera“ Z. Śniegocki, Poznań, ul. Rycerska 37.

Aparaty i przybory fotograficzne. Latarnie projekcyjne. Lornetki, Barometry, Lampki elektr. i zapalacze.

Stanisław Domagalski inżynier

Poznań, ulica Bismarka 8-9. Telefon 3420.

Biuro techniczne.

Centrale i instalacje elektryczne dla siły i światła.

Dzwonki i sygnały elektr., telefony, gromochrony.

Skład materiałów instalacyjnych.

Ogrzewanie centralne wszelkich systemów. — Centralne odkurzanie, wodociągi, kanalizacje, motory gazowe, benzynowe i spirytusowe. — Wciągi dla osób i towarów.

Machiny dla rolnictwa i przemysłu. (35)

Cygara i papierosy

w jak najlepszych gatunkach.

Specjalność

papierosy nr. 1, 2, 3, 4

poleca (15)

Wł. Mroczkiewicz

POZNAŃ,

ulica Rycerska nr. 37.

Kościół. Historyczna prawda nie wyklucza cudownych zdarzeń, przeciwnie ona je potwierdza. Ale trzymać się trzeba prawdy i jedynie to podawać, co istotnie jest historyczne. Taka oględność nie z tego powodu potrzebna, ponieważ przesadny krytycyzm dzisiejszych ludzi tego wymaga, ale raczej z uszanowania dla miejsca świętego i dla świętych. Święci innej chwały nie mogą mieć, jak tylko tę, którą Bóg rzeczywiście ich uwielbił. Wszelka przesada byłaby więc nie na miejscu. Dla tego trzeba czerpać ze źródeł sumiennie opracowanych.

W pałacej kwestyi.

Walka między wszechpotężnym Poolem atlantyckim a świeżo w Austrii do koncesyi dopuszczoną Canadian Pacific Railway Co wpoła w społeczeństwo polskie to przekonanie, że rozgrywa się tu za jego plecami dramat, którego ostatnie konsekwencje nie omieszkają kamieniem, na losach biednego polskiego chłopka-wychodźcy, zaciężyć.

Wszak już od lat pięćdziesięciu wychodźca nasz pada ofiarą najhaniebniejszego bo isticie nieludzkiego wyzysku. Krwawicą swą serdeczną nieraz ze sprzedaży ostatniego kawałka ziemi ojczystej zacierpiętą, przyczynił się polski chłop do rozwoju żeglugi niemieckiej, dziś najznamienitsze zyski

Drukarnia i Księgarnia św. Wojciecha w Poznaniu.

Dział sortymentowy

ma na składzie lub dostarcza w najkrótszym czasie:

- Bandurski, X. Biskup. Ciężka służba. Zbiorowe wydanie opowieści. 4.—
- Bernacki, Jan X. Dr.. O mszy św. 1.60
- Bizoń, Fr. Prof. Historia wychowania, ze źródeł czerpana, dla użytku seminariów nauczycielskich, nauczycieli i ludzi zajmujących się wychowaniem. 4.50
- Czarnowska, M. Nowa ilustrowana jarska kuchnia zawierająca wypróbowane przepisy przyrządzenia smacznych a zdrowych potraw roślinnych oraz naukowe ogólne przepisy rozumnego odżywiania się. 2,25
- Felix, R. P. X. (T. J.). Postęp przez chrześcijaństwo. Konferencje wygłoszone w kościele N. Panny Maryi w Paryżu. 3.—
- Förster, Dr. F. W. Autorytet a wolność. 4.—
- Gajewski, Franciszek, pułkownik wojsk polskich, Pamiętniki, 2 tomy. 12.50
- Kowalski, Teofil, X. Dr. Chorał gregoryańsko-watykański. Jego historia w zarysie i sposób wykonania z niektórymi prakt. wskazówkami. 1.50
- Lacordaire, O. Konferencje wypowiedziane w Notre Dame de Paris. (O Kościele katol. — O Jezusie Chrystusie. — O grzechu pierwotnym). 3.75
- Milewski, Józef. Zagadnienie narodowej polityki. Wyd. II. uzupełnione. 7.50
- Nowicki, A. Użytkowanie lasów (Technologia leśna). Podręcznik dla właścicieli lasów i leśników. Z 130 rys. w tekście. 7.—
- Ostatnie Słowa. Opowiadania i wspomnienia uczestników walki o wolność w r. 1863—64. 2.—
- Popiel, Wincenty X. Listy z młodości 1847—1853. 2.50
- Pyrek, J. Znaczenie lektury X. Piotra Skargi dla wychowania. —.40
- Rocznik Akademii Umiejętności w Krakowie. Rok 1912/13. 2.—
- Rolle, Michał. In illo tempore... Szkice historyczno-literackie, z przedm. Dr. Józefa Kallenbacha. 6.—
- Sas, Józef X. (T. J.). O Skardze „Największym wicherzycielu Rzeczypospolitej“. 2.50
- Sokołowski, Dr. A. Jenerał Ignacy Prądzyński w świetle własnych pamiętników, korespondencji i własnych badań. 6.—
- Trampczyński, Wł. Epizody historyczne. Serya I. Z portretem autora i ilustr. w tekście. 3.—
- Treść: Emisaryusz Centralizacyi Wersalskiej. — Pohulanka partyzantska i „Rzeczpospolita Poznańska“. — Juliusz Słowacki, jako agitator rewolucyjny w Poznaniu. — Książdz-apostata i fanatyk demokratyczny. — Cicha miłość kobiety wielkiego serca. — Rojenia czterech poetów o Polsce idealnej. — Gorszący zatarg nad prochami królów polskich i samobójstwo magnata wielkopolskiego. — „Marcowe dni“ i sojusż prusko-polski w r. 1848. — Wielkopolski Muciusz Scaevola. — Wynałazca plynu do piętnowania powstańców polskich. — Konfraternia kupiecka w Poznaniu. 4.—
- Valny, O. Benedykt (T. J.). Cnoty zakonne czyli treściwy rozbiór ślubów zakonnych i miłości braterskiej. Do użytku zgromadzeń zakonnych, przewodników dusz i spowiedników. 2.50
- Wyrobek, Z. Vade mecum skauta. Z 63 rys. i tablicą znaków topograficznych. 1.20
- Zawada, Jan X. Czuj duch! Szesnaście gawęd obozowych o idei skautingu. 2.50
- Żniniewicz, Dr. Jan. Hartowanie ciała i leczenie wodą w oświetleniu fizjologii człowieka. Studium z praktyki wodoleczniczej. 3.60
- Albrecht, P. Justinus (O. S. B.). Die Gottesmutter. Theologie und Ascese der Marienverehrung. 2.40
- Franco, P. S. (S. J.). Gemeinverständliche Antworten auf die am meisten verbreiteten Einwendungen gegen die Religion, bearb. von P. Josef Schellauf (S. J.) 2 Bände. 6.—
- Grabmann, Dr. Martin. Der Gegenwartswert der geschichtlichen Erforschung der mittelalterlichen Philosophie, Akadm. Antrittsvorlesung. 1.50
- Kappler, Fr. Vollständige Katechesen zur Lehre vom Glauben, nebst Einleitung und Anmerkungen. 2.50
- Keppeler, Bischof, Dr. P. W. v. Die Armenseelenpredigt. 2.80
- Kerer, Fr. X. Der Tatenruf vom Altare. Kathol. Aktivisten. 1.20
- Klug, P. Hubert (O. M. C.). Heldinnen der Frauenwelt. Bibl. ische Vorbilder für Jungfrauen. 2.—
- Leinz, Dr. A. Glaubensschild und Geistesschwert. Apologet. K. Einzelvorträge f. d. Sonn- und Festtage des Jahres. 4.40
- Rieder, Dr. Karl. Auf Gottes Saatfeld. Eine Sammlung von Homilien. 5.—
- Rüegg, Bischof, Dr. F. Die Apostelgeschichte dem christl. Volke zur Betrachtung vorgelegt. 3.40
- Sägmüller, Dr. Joh. B. Die Rechtsanspruch der kathol. Kirche in Deutschland auf finanzielle Leistungen seitens des Staates. 2.—
- Schäffer, S. G. Adolf Kolping. Der Gesellenvater. 3.—
- Schnitzler, M. H. Glaubenslehre. 1.20
- Wittig, Dr. Jos. Das Papsttum. seine weltgeschichtliche Entwicklung und Bedeutung in Wort und Bild. 3.50

z wschodnioeuropejskiego ruchu emigracyjnego czerpiącej.

I oto naraz wydarzyła się rzecz dziwna.

Wszepochytnemu trustowi obcych wyzyskaczy nie dość już tych krociowych ofiar ludzkich, które jego propaganda emigracyjna pochłania, nie dość mu milionów rok rocznie z kieszeni polskiego ludu czerpanych. W żelazną sieć stacji kontrolnych ujął galicyjską i rosyjską granicę, rzucając ludowi naszemu wyzwanie słowami: Ciemny tłumie niewolników pognojem tylko dla naszej ekspansji gospodarczej jesteście! Spróbujcie wyłaniać się z pod naszej władzy. Spróbuj pojechać na inną linię okrętową o ile to potrafisz. Wszak nie brak

nam zbirów na każde nasze skinienie gotowych, nie brak nam skarbów na kupienie tak zwanej opinii publicznej lub wreszcie zbałamucenie jej tam, gdzieby wyjątkowo kupić się jej nie udało. Potęga nasza jest bezgraniczna jak bezgranicznem jest zło, sięgające ponad państwa i rządy.

Mgła zaślepienia, ciemna i gęsta, straszna mgła nieuctwa i nieprawości, warcholstwa i drobnych niesnasek partyjnych niby tumanem legła nad społeczeństwem polskiem. Zmąciła ona zdrowy rozsądek samozachowawczy jak zawieja szczytowa, która białymi śniegów płatami w oczy bije i straszną ciemnością niezgłębione gór przepaście zasłania. Na gruzach pracy narodowej potrójnym puszczyki odezwały się chichotem.

Zielone kapy i ornaty i wszelkie inne przybory kościelne Ornaty, kapy, baldachimy, chorągwe itd.

gotowe i na zamówienie (42)
po cenach przystępnych

Jadwiga Gramlewiczówna
Poznań, Aleje (Wilhelmstr.) 15
Zakład aparatów kościelnych

(32) Księgarnia nakładowa
Stefana Knasta w Inowrocławiu (Hohensalza)
wydała i wysła odwrotnie

Cześć pieśni, zbiór pieśni brosz. 50 fen., opr. w pł. 0,75 mk.
Czy mówisz po polsku? . . . . . 1,60 mk.
Kuchnia polska, brosz. 2,— mk., kart. . . . . 2,50 mk.
Lirnik polski, zbiór pieśni . . . . . 0,30 mk.
**Pluta. Podręcznik dla osób pracujących
w towarzystwach** . . . . . 1,— mk.
Kompf. Perły deklamacyi polskiej, brosz. 2,— mk.
kart. 2,50 mk., opr. w płótno . . . . . 3,— mk.
Poezye różnych autorów, zbiór wierszy dla dzieci 0,50 mk.
Serdeczne życzenia, zbiór powinszowań, brosz. 60
fen., kart. . . . . 0,80 mk.
Zbiór wierszy do pamiętnika . . . . . 0,80 mk.
Wędrowka po Polsce, gra towarzyska . . . . . 0,30 mk.
**Omańkowska. Co każdy Polak z piśmien-
nictwa ojczystego koniecznie wiedzieć
powinien?** . . . . . 0,60 mk.

Na porto należy dołączyć do każdej marki 10 fen.
Do nabycia również w Drukarni i Księgarni św. Wojciecha w Poznaniu.

M. JANKOWSKI Poznań

Wrocławska 15 i Podgórna 10
(11) Telefon 2909.

Krzyże. Pomniki. Nagrobki. Figury Św. Pańskich
na powietrze. Kraty z kutego żelaza. Progi granit.
Urząd. składowe. Naprawę starych pomników

poleca po cenach jak najniższych.

REWERENDY

plaszczce i futra oraz wszelką inną
garderobę znaną z dobrego kroju
poleca (10)

Przewielebnemu Duchowieństwu

W. Frackowiak, Poznań,

Plac Wilhelmowski 18.

Dom Przemysłowy.

C. Adamski

Poznań, Bazar, Nowa ul. 7/8. Tel. 3475.

Gniezno, ul. Fryderykowska 6. Tel. 384.

Kapelusze rzymskie

oraz wszelkie inne od 2,00 M. począwszy.

Koszule, kołnierzyki, mankiety.

Birety, piuski, obojczyki, pasy.

Rękawiczki, czapki, szelki.

Koszule i gacie latowe i zimowe.

Chustki do nosa, szkarpety.

Parasole, laski, kalosze ruskie.

Pantofle, derki, walizki i t. d.

Wysyłki odwrotną pocztą.

Wysyłki po nad 20 M. franko.

Hurtownie!

Detalicznie!

(48)

Zdawało się, że i nad grobem morskiej polityki emigracyjnej legnie owa bezradność rozpacz, owo rozczarowanie złudzeń i abnegacya, która milczeniem cmentarza nad tak palącą dla kraju sprawą wychodźstwa sezonowego już od lat paru się rozpostarła. Wszak i tu spaceniu uległy najszlachetniejsze porywy kraju i jednostek i tu zawiodła nadzieja pokierowania tym ruchem w myśl interesów narodowych. I tu biedni obieźysasi przez przykuwające ich do obcego pracodawcy legitymacye spadli do rzędu chińskich kulisów, stając się przedmiotem handlu żywym towarem. Próby skierowania emigracyi sezonowej do Francyi i Danii z takim zapalem w Galicyi podjęte, przemieniły się niestety wielokrotnie w złoto stanowiąc nowe źródło

dochodów dla niesumiennych agentów emigracyjnych.

Bo też już jakaś osobliwa klątwa ciąży nad losami polskiego wychodźstwa. Czyż udało się dotąd choć jednym w polityce emigracyjnej lat ostatnich pochwiliwić się sukcesem lub też w chwili kiedy rząd rosyjski nawet za obieźysasami z Królestwa Polskiego w dobrze zrozumiałym interesie własnym się ujmuje, usunąć choćby ten marny formalizm zagranicznych legitymacyi, które wychodźcom sezonowym tak ciężą.

Nie jest to więc chyba przypadek, że w chwili przełomowej ogólnej niemal bezradności pojawiło

Drukarnia i Księgarnia św. Wojciecha w Poznaniu

Dział antykwarewski

poleca następujące dzieła po znacznie zniżonych cenach:

- Arndt, A. X. Odpusty. Podręcznik dla duchowieństwa i wiernych. Kraków 1890. psk. 3.—
 Bilczewski, J. X. (Arcybiskup). Listy pasterskie i mowy okolicznościowe. Mikołów 1908. cpl. oryg. (5.—). 3.—
 Boberska, F. (z Wasilewskich). O Polkach, które się szczególnie zasłużyły ojczyźnie w powstaniu listopadowym. Rapperswyl 1882. 1.80
 Chaignon, P. Der Priester am Altar oder die würdige Darbringung des hl. Messopfers (A. d. Französischen). 8 Aufl. Mainz 1901. cpl. oryg. (2.50). 1.25
 Ernst, J. Dr. Die Lehre des hl. Paschasius Radbertus v. d. Eucharistie. Freiburg 1896. 1.20
 Finkel, L. Dr. Elekcyja Zygmunt I. Sprawy dynasty Jagiellońskiej i Unii polsko-litewskiej. Kraków 1910. 4.—
 Frydrychowicz, R. Geschichte der Stadt, der Komthurei und Starostei Tuchel. Berlin 1879. 3.50

Gloger Zygmunt.

Encyklopedia staropolska ilustrowana

4 wielkie tomy w ozdobnej całopłóciennnej oprawie.

Warszawa 1900—1903. Cena marek 35.—

(Karta tytułowa tomu I-go podniszczona, zresztą piękny egzemplarz.)

- Górski, A. Historia artylerji polskiej. Z portretem i 13 rysunkami w tekście. Warszawa 1902. 8.—
 Górski, K. Historia jazdy polskiej. Z 3 tablic litograf. Kraków 1894. (wyczerpane) 10.—
 — Historia piechoty polskiej. Z 2 tablicami litograf. Kraków 1893. cpl. (wyczerpane) 10.—
 Gruber, Chr. Dr. Wirtschaftsgeographie mit eingehender Berücksichtigung Deutschlands. Mit 12 Diagrammen u. 5 Karten. Leipzig 1905. ppł. (2.40) 1.20
 Hammerstein, L. Gottesbeweise. Eine Ergänzung zu „Edgar oder vom Atheismus zur vollen Wahrheit“. Trier 1891. cpl. oryg. 1.50

Illicka, M. i Rawita, Fr.

Skarbczyk Polski

Krótką popularną historję polską ozdobioną wizerunkami królów i ważniejszych wypadków. Inowrocław 1902. 89 240 str.

Wśród najnowszych utworów piśmiennictwa dla ludu i młodzieży stanowi „Skarbczyk” tak pod względem treści, jak i pod względem szaty wewnętrznej perłę prawdziwą.

Nabyliśmy resztę egzemplarzy powyższego dzieła i polecamy dopóki mały zapas starczy po cenie zniżonej **markę 1, 20 fen.**

- Jelski, A. Zarys obyczajów szlachty w zestawieniu z ekonomją i dolą ludu w Polsce i Litwie. 2 tomy. Kraków 1897—98. 6.—
 Kazania. Dąbrowski, T. X. Kazania na niedziele całego roku. 3 wyd. Wilno 1900. ppł. 3.—

- Kazania. Eberhard, M. Dr. Kanzelvorträge. 3 Aufl. Bd. 4 u. 5. Fest- und Gelegenheitspredigten. 2 Bde. Freiburg 1893 u. 1905. (9.—) 4.50
 — Förster, H. Dr. Der Ruf der Kirche in die Gegenwart. Zeitpredigten a. d. Sonntage des kathol. Kirchenjahres. 4 Aufl. 2 Bde. (in i). Regensburg 1879. ppł. 3.50
 — Homilien auf die Sonntage des kathol. Kirchenjahres. 4 verb. Aufl. 2 Bde. (in i). Regensburg 1879. psk. 3.—
 — Predigten auf die Sonn- und Festtage nebst Gelegenheitsreden. 2 Bde. (in i). Regensburg 1880. ppł. 3.—

Hungari, A.

Muster-Predigten der katholischen Kanzelherdsamkeit Deutschlands

aus der neueren und neuesten Zeit.

3 Aufl. 16 Bde.

Mainz 1873—84.

(Die Feste des Herrn. — Die Feste der sel. Jungfrau Maria. — Predigten auf die Sonntage des Kirchenjahres.)
 Zamiast 100 mk. za 45 mk.

- Hungari, A. Muster-Predigten auf die Feste der seligsten Jungfrau Maria. 2 Aufl. 4 Bde. Frankfurt 1851. ppł. 6.—
 — Muster-Predigten auf die Feste des Herrn. 2 Aufl. 6 Bde. Frankfurt 1850. ppł. 10.—
 10.—

Hungari, A.

Muster-Predigten auf die Sonntage des Kirchenjahres

3 gänzl. umgearb. Aufl. 10 Bde.

Mainz 1877—84.

Opr. w ppł zamiast 48 marek za marek 24.

- Jogan, X. Dr. Kazania święteczne. Serya I. Lwów 1900. ppł. (5.—) 3.50
 — Kellermann, G. Predigten auf die Sonn- u. Festtage des Jahres. 3 Bde. Münster 1830. psk. 3.—
 — Kowalski, K. X. Homilie i kazania na wszystkie niedziele i święta całego roku. Tom I. Płock 1907. 2.20
 — Kröll, J. R. Kanzelreden. 3 Bde. (in 6 Teilen). Kempten 1873—1880. ppł. 7.50
 — Martens, W. Vermischte Abhandlungen und Ansprachen. Danzig 1872. 1.20
 — Mních, X. Nauki niedzielne. Warszawa 1901. 2.—
 — Noel, M. X. Nowy wykład katechizmu. Z ambony. Tom I. i II. Kielce 1902—03. (10.—) 5.—

się w druku dzieło¹⁾, które jako pierwsza poważna publikacja polska umożliwia zorientowanie się w każdym z licznych a tak zawiłych przejawów kwestyi wychodźczej.

Nowa publikacja wydana została w Poznaniu nakładem i czcionkami Drukarni Św. Wojciecha. Oparta na niemieckiem wydaniu książki krakowskiego adwokata Leopolda Caro, którą opubliko-

¹⁾ Caro, Leopold. Emigracya i polityka emigracyjna ze szczególnem uwzględnieniem stosunków polskich. Przetłumaczył z niemieckiego wydania książki autora, uzupełnił i znacznie rozszerzył Dr. Karol Englisch z 3 mapami. Wielka 8° str. X i 392. Cena mk. 8.—.

wało w 1909 r. towarzystwo nauk społecznych w Lipsku, a która już wtedy spotkała się z entuzjastycznym poklaskiem międzynarodowego świata naukowego. Dzieło to uległo znacznemu, bo przeszło 100 stron druku wynoszącemu rozszerzeniu.

Rozszerzenia tego i przeróbki wraz z przetłumaczeniem podjął się znany ekonomista Dr. Karol Englisch, c. k. koncep. nadworny Statystycznej Komisji Centralnej w Wiedniu, który jako urzędnik działu emigracyjnego w ministerstwach handlu i spraw wewnętrznych dokładnie jest obznajmiony z całym tokiem spraw emigracyjnych.

Nowa książka zajmuje się po kolei statystyką wychodźstwa, położeniem wychodźców za granicą, ich werbunkiem i podróżą, polityką emigracyjną

Drukarnia i Księgarnia św. Wojciecha w Poznaniu.

Dział antykwarski

poleca następujące dzieła po znacznie niższych cenach:

Kothe, I.
Verzeichnis der Kunstdenkmäler der Provinz Posen
4 tomy. Berlin 1896—97. Z licznymi rycinami i kartami. Opr. w pół-kórce 2 tomy narek 30 —

Kowalski, Fr. Legendy herbowe. Żytomierz 1862. cpł. 5.50
Kozłowski, W. Cenniejsze zasady sztuki wojennej i jej działań to jest strategii i taktyki. Z mapami. Kraków 1866. 4.50
Louise de Prusse. Quarante — cinq années de ma vie (1770—1815) sedit. Paris 1911. (7.50) 4.—
Małeckie, A. Karta z dziejów uniwersytetu krakowskiego. Kraków 1874. 1.—
Niemcewicz, J. U. Notes sur ma captivité à Saint Petersburg en 1794, 1795 et 1796. Paris 1843. 4.50
Nikel, J. Dr. Genesis und Keilschriftforschung. Freiburg 1903. psk. (7.—) 3.50
Noser, Fr. Dr. Katechetik. 3 Aufl. Freiburg 1901. psk. (2.50) 1.40

Pamiętnik jubileuszu 1600-letniego (313—1913)

Wspaniały obraz

(wielkości 55 × 74 cm.)

opatrzone aprobatą władzy duchownej przedstawiający podobiznę cesarza rzymskiego Konstantyna Wielkiego, który wydanym przed 16 wiekami w Medyolanie edyktem, położył kres prześladowaniu krzyża i chrześcijaństwa.

Cena 2 mk. 50 fen., z przesyłką o 35 fen. drożej.

Najodpowiedniejszy podarek gwiazdkowy dla rodzin katolickich.

Pamiętnik zjazdu historyczno-literackiego imienia Jul. Słowackiego we Lwowie. Zestawił Dr. W. Hahn. Lwów 1910. (5.—) 3.—
Pesch, T. Chrześcijańska filozofia życia. Przekł. X. J. Gajkowskiego. 2 tomy. Warszawa 1902. (5.—) 3.—
Piekosiński, Fr. Heraldyka polska wieków średnich. Kraków 1899. cpł. 10.—

Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu

podług tekstu łacińskiego Wulgaty przekład X. J. Wujka. Wyd. nowe z objaśnieniami podług J. Fr. Allio. Ozdobione 230 ilustracjami Gustawa Doré 2 tomy w oprawie. Warszawa 1873. Fol. Cena niższa 4) marek.

Prażmowski, A. X. Wiadomości o najdawniejszych dziejopisach polskich. Warszawa 1811. 1.—
Quadrupani, K. J. Anleitung f. fromme Seelen zur Lösung der Zweifel im geistl. Leben. A. d. Ital. v. Dr. E. Bierbaum. 7 verm. Aufl. Freiburg 1902. cpł. oryg. 1.—
Rohling, A. Dr. Der Katechismus des 19-ten Jahrhunderts für Juden und Protestanten, den auch Katho-

liken lesen dürfen. Mainz 1877. psk. 1.20
Rolle, M. (Dr. Antoni J.) Opowiadania historyczne. Serya VII. Lwów 1891. 4.—
Schmid, J. E. Historischer Katechismus oder der ganze Katechismus in historisch wahren Exempeln. 8 Aufl. 3 Bde. Schaffhausen 1855. psk. (12.—) 4.—
Schmitz, B. Das Leben Jesu, unseres göttlichen Heilandes. Paderborn 1893. ppł. 1.40
Sienkiewicz, H. Nowele. (Bibliot. ilustr.). Warszawa 1896. (2.50) 1.25
Sienkiewicz, H. Quo vadis. Roman des temps Nérolens. Trad. de B. Kozakiewicz et J. L. de Janasz. 133 edit. Paris 1900. 2.—
— Um's liebe Brot und 10 andere Novellen. 1 Aufl. Mit d. Bilde des Verfassers. Einsiedeln 1901. cpł. oryg. (5.—) 2.50
(Karta tytułowa zbrudzona).
Słotwiński, F. Dzieje powszechnego soboru trydenckiego. Kraków 1857. 1.50
Smoleński, Wł. Pisma historyczne. Tom III. Kraków 1901. ppł. (8.—) 4.—
Smolka, St. Dr. Początki feudalizmu. Studium historyczne. Lwów 1874. 1.50
Stankiewicz, M. Wiadomość o biblii litewskiej drukowanej w Londynie 1663 r. i o rzekomym jej tłumaczu Samuelu Bogusławie Chylińskim. Kraków 1886. — Bibliografia litewska od 1547 do 1701 r. Kraków 1889. 2.60
Strzelecki, A. Materyały do bibliografii etnograficznej polskiej (1878—1894). Lwów 1901. 2.—
Świeykowski, E. Zabytki dawnego przemysłu artystycznego. Kraków 1902. 1.20
Wais, K. X. Dr. Psychologia. 4 tomy. Warszawa 1902—1903. (10.—) 6.—
Walka kulturalna. Lechita, M. Sprawa sztumiska w świetle walki kulturalnej. Inowrocław 1896. —30
Wernic, H. Historia powszechna. Część III. Czasy nowożytne. Warszawa 1900. 1.50
Wotschke, Th. Dr. Das Lissaer Gymnasium am Anfange des 17-ten Jahrhunderts. Posen 1906. 1.—

ANTYKWARYAT

Drukarni i Księgarni św. Wojciecha nabywa

pojedyncze dzieła i całe biblioteki placąc najwyższe ceny. — Na życzenie wysyła zastępcę swego na własny koszt celem oceny książki.
Następujące katalogi: Nr. 7. Bibliotheca catholico-theologica. Nr. 1. 2. i 3. Kurjerka antykwarskiego zawierające: »Polonica« przesyłamy darmo i franko.

krajów nowego świata i stosunkami ekonomicznymi w tychże krajach panującymi.

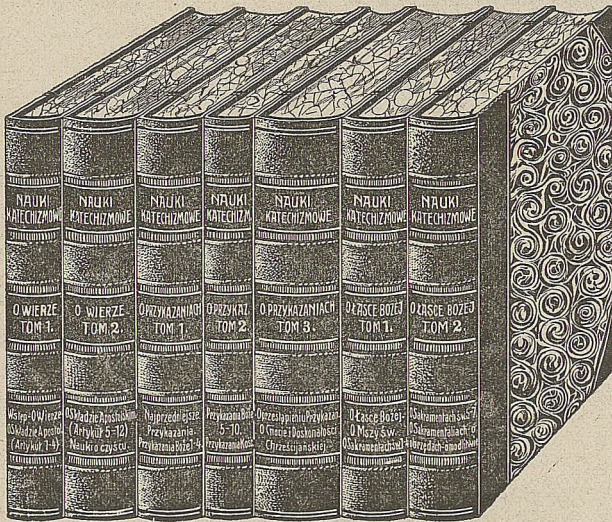
Osobny rozdział poświęconym został austriackim ustawom emigracyjnym i usiłowaniu celem zabezpieczenia opieki i pomocy prawnej dla wychodźców. Szczegółowo omówiono również austriacką politykę emigracyjną i usiłowania, zdążające do międzynarodowego uregulowania kwestyi wychodźczej.

Całokształt i skończoność przedstawionych w dziele zjawisk społecznych wszechstronne oświetlenie przyczyn i skutków emigracji, wyczerpujące omówienie obcych ustawodawstw emigracyjnych i polityki emigracyjnej oto główne zalety nowej książki, której wartość podnoszą nadto

obszerne zestawienia statystyczne. Wielkie zainteresowanie budzi zwłaszcza rozdział, w którym na podstawie ostatnich spisów ludności przedstawiono doniosłość zbytniej emigracji dla narodowego stanu posiadania w austriackim i pruskim zaborze.

W szczegółowy sposób informuje nowa książka również o zagranicznych towarzystwach okretowych, o działalności agentów i biur podróży, o wychodźstwie powrotnym, o przesyłkach pieniężnych przez wychodźców do ojczyzny przesyłanych, o wychodźstwie sezonowym do krajów europejskich, o działalności niemieckiej centrali robotniczej, o stanie wewnętrznego rynku pracy, przymusie legitymacyjnym i pruskich ustawach wyjątkowych względem obywateli stosowanych. Dokła-

Nakład Drukarni i Księgarni św. Wojciecha w Poznaniu

Nauki Katechizmowe

ulożone

na podstawie nauk różnych autorów

przez autora dzieła:

Kazania o Męce i Śmierci Pana naszego Jezusa Chrystusa.

Całość w siedmiu tomach.

Cena przy odbiorze całości mk. 37,50.

W oprawie półskórk. z złoconiami mk. 50,—

Oddzielnie: Część I. O wierze. 2 tomy mk. 11,25 — w oprawie mk. 15,—.
Część II. O przykazaniach. 3 tomy mk. 17,50 — w oprawie mk. 23,—.
Część III. O łasce Bożej i środkach do jej osiągnięcia. 2 tomy mk. 11,25 — w oprawie mk. 15,—.

Dogodne warunki spłaty. — Obszerne prospekty na żądanie bezpłatnie i franko.

Kronika Dyecezyi Sandomierskiej z marca 1912 r. pisze o dziele powyższem m. i.:

To, cośmy w „Kronice“ (r. 1909. Str. 445) pisali o pierwszych dwóch tomach tego wspaniałego, a tak duchowieństwu potrzebnego wydawnictwa, da się powiedzieć i o przytoczonych trzech dalszych tomach. Ten sam w nich prosty, popularny, jasny i potoczny język: to samo znane, a częste stosowanie tekstów (Pisma św., rzadziej ojców i pisarzy kościelnych; podobnie dobrze dobrane przykłady, doskonały rozkład materii i jasność treści w poszczególnych kazaniach. Nauki te są niewyczerpaną prawie skarbnicą do nauczania parafialnego i przewyższają pod wielu względami bodaj wszystkie dotychczasowe zbiory kazań tego rodzaju.

dnie przedstawionemi również zostały warunki pracy na obczyźnie, ceny ziemi i kolonizacya amerykańska w Stanach, Kanadzie, Brazylii i Argentynie, w Meksyku, Chile, Peru i Australii. Stan osadnictwa polskiego związków narodowych prasy i szkolnictwa polskiego na obczyźnie w wyczerpujący omówiono sposób, widocznie w celu stworzenia podkładów dla przyszłej narodowej polityki kolonizacyjnej.

Do poczytności i łatwiejszego zrozumienia przedstawionych zagadnień przyczynia się w znacznej mierze długi szereg grafików i barwnie wykonanych map, które już to w tekście samym dzieła już to przy końcu książki umieszczonemi zostały.

Cenę nowej publikacji, wynoszącą 8 marek,

uważać trzeba za niską, wobec rozmiarów dzieła (400 stron druku) i wobec wielkich kosztów z dołączenia barwnych grafików wynikających.

Należy wyrazić nadzieję, że tak aktualna w chwili obecnej książka znajdzie się w rękach każdego duszpasterza, każdego z polskich posłów i polityków i dotrze również i na biurka władz rządowych i autonomicznych w Galicyi, którym przy zwalczaniu stugłowej hydry emigracyjnej znamienitej udzielić może pomocy.

Ponadto przeczyta ją z pożytkiem każdy, kto nie jest głuchym na bóle własnego społeczeństwa i czuje w sobie powołanie, by choć w skromnym zakresie do uświadomienia ludu się przyczynić.

Wydawnictwo Drukarni i Księgarni św. Wojciecha w Poznaniu.

ŚPIEWNIK KOŚCIELNY

dla użytku

PARAFII RZYMSKO-KATOLICKICH

wydał **ks. Józef Surzyński.**

Część pierwsza

„LAUDATE DOMINUM“

zawierająca

Msze choralne, nabożeństwa nieszporne i kompletę.

Wydanie trzecie, znacznie powiększone i poprawione.

Cena mk. 1.60, kor. 1.95, kop. 80, w opr. całopł. mk. 2.20.

Część druga

„ŚPIEWAJMY PANU“

zawierająca

Pieśni kościelne i litanie.

Wydanie drugie.

Cena mk. 1.60, kor. 1.95, kop. 80, w opr. całopł. mk. 2.20.

PSALLITE DOMINO.

Towarzyszenie organowe do „Śpiewnika kościelnego dla użytku parafii rzymsko-katolickich“

Części drugiej

„ŚPIEWAJMY PANU“ z całkowitym tekstem pieśni.

Ułożyli i wydali: **X. Dr. Józef Surzyński i Mieczysław Surzyński.**

4° stron 222. Cena mk. 10.—, koron 12.—, rubli 5.—.

Obszerny prospekt dotyczący powyższych wydawnictw wysyłamy na żądanie bezpłatnie.

Najstarsza i największa polska fabryka wyrobów z marmuru, granitu i piaskowca.

ZAKŁAD KAMIENIARSKI ARTYSTYCZNO-RZEŹBIARSKI.

Pomniki, krzyże, nagrobki.

Figury Świętych Pańskich oraz filary z kamienia, odpornego na działanie powietrza. Kraty z kutego żelaza oraz filarki tak kamienne jako też żelazne i łańcuchy do ogrodzeń grobów.

Wszelkie materiały budowlane.

(19)

S. MICHAŁSKI & Ska dawniej A. Krzyżanowski

rok założ. 1837

POZNAŃ

Telefon 3504

Główny skład i kantor przy ul. Wilhelmowskiej 19. — Fabryka przy Tamie Garbarskiej 25/28.

Wszelkie w zakres naszego przedsiębiorstwa wchodzące prace wykonujemy akuracie i po niskich cenach.

Kosztorysy i rysunki bezinteresownie.

Pod tym względem właśnie nowa książka wiele będzie mogła zdziałać dobrego. Winna tedy znaleźć się również w rękach towarzystw oświatowych, czytelników i kółek rolniczych, pracujących już dziś skutecznie nad podniesieniem ekonomicznym naszego ludu.

KOMUNIKATY BIURA UNITAS W SPRAWIE UBEZPIECZEŃ ŻYCIOWYCH.

**Zestawienia przyszłościowych wpłat premiiowych
w asekuracji życiowej.**

Zdarza się dość często, że agenci towarzystw życiowo-asekuracyjnych, chcąc przekonać kandy-

datów o niezwykłych korzyściach swego towarzystwa, przedkładają drukowane zestawienia mających się wpłacić na poszczególne zabezpieczenia premii po potrąceniu przyszłościowych dywidend, obliczonych na przeciąg 20 do 25 lat z góry. Kandydat zawiera ugodę w tem przekonaniu, że podane w zestawieniach cyfry są gwarantowane. Sprawa przedstawia się jednakże inaczej. Żadne towarzystwo za zestawienia takie gwarancji nie daje i dawać jej też nie wolno. Dywidendy, t. zw. rosnące, są tylko przypuszczalne a płatność ich zależną jest od różnych okoliczności.

System dywidend rosnących, na podstawie którego sporządza się właśnie odnośne zestawienia, jest niewłaściwy i niesprawiedliwy, gdyż punkt

„WESTA“

Bank wzajemnych zabezpieczeń na życie w Poznaniu

zabezpiecza: (24)

kapitały płatne przy śmierci osoby ubezpieczonej,

kapitały płatne w chwili, gdy zabezpieczony dożyje pewnego z góry oznaczonego wieku, np. 50 lub 60 roku życia,

kapitały na studia, wojskowość i posag dla synów i córek,

kapitały na pogrzeb od 100 do 5000 mrk. bez rewizji lekarskiej i z udziałem w dywidendzie.

Dywidendy udzielone za rok 1911 – 18 proc.

Blizszych wiadomości udziela

Dyrekcja „Westy“ w Poznaniu, św. Marcin 61

oraz Biuro Związku Kapłanów „Unitas“, św. Marcin 69.

S. Centowski

Poznań, pl. Wilhelmowski 8, I ptr.

Tel. 5170. (obok Banku Włościańskiego) Tel. 5170.

**Magazyn wykwintnej garderoby męskiej
na miarę.**

Specjalność: Rewerendy, płaszcze we wszystkich fasonach, czamarki, futra, kamizelki futrzane i t. p. dla **Przewielebnego Duchowieństwa.**

Wielki wybór materjałów krajowych i zagranicznych pierwszorzędnej jakości. modny krój, wzorowe wykonanie, (44) ścisła punktualność i ceny umiarkowane.

Zakład aparatów kościelnych Św. Wojciecha

od 1-go Października Piekary 5

poleca

**kapy & ornaty & chorągwie
bieliznę i materye kościelne.**

Ceny bardzo przystępne. Liczne referencje.

Na żądanie cenniki ilustrowane franko.

(45)

Zofia Cwojdzńska.

**PAPIEROSY
DOKTORSKIE
M. Droste**

Ostrzeżenie!

Nasza wyśmienita, nadzwyczajnym popytem ciesząca się marka (46)

Doktorskie

ulega częstokroć

naśladownictwom.

Aby ustrzedz Szanowną Publiczność od zakupu bezwartościowych falsyfikatów, upraszamy zwracać dokładnie przy zakupie na oznaczenie:

„Doktorskie M. Droste“.

Wszelkich naśladownictw należy unikać! — Prawdziwe tylko z powyższym napisem na każdym papierosie.

Z najwyborniejszych tytoni tureckich.

10 sztuk 20 fen. Wszędzie do nabycia.

Fabryka papierosów „Dubec“ M. Droste.

Ścisła higieniczność

Ścisła higieniczność

ciężkości korzyści wysuwa na sam koniec zabezpieczenia, a nawet jeszcze dalej przez t. zw. dywidendy końcowe, płatne zwykle w ciągu 3 lat po dożyciu płatności sumy, jeżeli zabezpieczony w tym czasie jeszcze żyje. Tego rodzaju wykazywanie taniości zabezpieczenia liczy się zatem tylko z jedną możliwością, a mianowicie, że kandydat dożyje płatności ostatniej dywidendy; jestto jednakże moment, — ze stanowiska kupieckiego wzięwszy — dla kandydata najniekorzystniejszy, bo jeżeli kandydat liczy się z góry z tem, że dożyje płatności ostatniej dywidendy, dlaczego się wobec tego zabezpiecza; składając bowiem pieniądze do banku, osiągnie w końcu wyższą kwotę, gdyż bank nie ponosi ryzyka śmierci.

Według systemu tego osiągać zatem ewentualne korzyści tylko ci zabezpieczeni, którzy dożyją ostatecznego terminu i jeżeli w ciągu trwania zabezpieczenia stopa dywidendowa nie została obniżona. Ile zaś osób na dożycie liczyć może, wykazują następujące cyfry:

Według tabel śmiertelności pozostaje przy życiu ze 100 osób 30 letnich a) po 20 latach 66, b) po 25 latach 58, c) po 30 latach 49 osób, a zatem umiera przeciętnie połowa przedwcześnie, nie doczekawszy się wogóle znaczniejszych korzyści z swego zabezpieczenia. Czy to tak bardzo zachęcającem?

Przedstawmy sobie teraz liczebnie różnicę ko-

rzyści pomiędzy systemem dywidend rosnących a systemem dywidend naturalnych, według którego rozdziela się pomiędzy zabezpieczonych zaraz od początku całą dywidendę, jaką wydaje roczny zysk.

Oczywiście, że i dywidenda naturalna z czasem wzrasta, tak, że pewną progresyą i tutaj przyjąć można. Przypuśćmy, że dywidenda naturalna wzrośnie przez 15 lat z 18% na 25%, przy dywidendach rosnących przyjmijmy stałą progresyą o 2%, 2,75% i 3%; otrzymamy wtenczas następujący obraz:

Rok udziałów w zyskach	Dywidenda naturalna	Dywid. rosnąca o 2 ⁰ / ₀	Dywid. rosnąca o 2,75 ⁰ / ₀	Dywid. rosnąca o 3 ⁰ / ₀
1.	18 ⁰ / ₀	2 ⁰ / ₀	2.75 ⁰ / ₀	3 ⁰ / ₀
2.	20 ⁰ / ₀	4 ⁰ / ₀	5.50 ⁰ / ₀	6 ⁰ / ₀
3.	20 ⁰ / ₀	6 ⁰ / ₀	8.25 ⁰ / ₀	9 ⁰ / ₀
4.	22 ⁰ / ₀	8 ⁰ / ₀	11.— ⁰ / ₀	12 ⁰ / ₀
5.	22 ⁰ / ₀	10 ⁰ / ₀	13.75 ⁰ / ₀	15 ⁰ / ₀
6.	22 ⁰ / ₀	12 ⁰ / ₀	16.50 ⁰ / ₀	18 ⁰ / ₀
7.	24 ⁰ / ₀	14 ⁰ / ₀	19.25 ⁰ / ₀	21 ⁰ / ₀
8.	24 ⁰ / ₀	16 ⁰ / ₀	22.— ⁰ / ₀	24 ⁰ / ₀
9.	24 ⁰ / ₀	18 ⁰ / ₀	24.75 ⁰ / ₀	27 ⁰ / ₀
10.	24 ⁰ / ₀	20 ⁰ / ₀	27.50 ⁰ / ₀	30 ⁰ / ₀
11.	25 ⁰ / ₀	22 ⁰ / ₀	30.25 ⁰ / ₀	33 ⁰ / ₀
12.	25 ⁰ / ₀	24 ⁰ / ₀	33.— ⁰ / ₀	36 ⁰ / ₀
13.	25 ⁰ / ₀	26 ⁰ / ₀	35.75 ⁰ / ₀	39 ⁰ / ₀
14.	25 ⁰ / ₀	28 ⁰ / ₀	38.50 ⁰ / ₀	42 ⁰ / ₀
15.	25 ⁰ / ₀	30 ⁰ / ₀	41.25 ⁰ / ₀	45 ⁰ / ₀
Razem	345 ⁰ / ₀	240 ⁰ / ₀	330.— ⁰ / ₀	360 ⁰ / ₀

Jako rzeczywiście piękny podarek gwiazdkowy

dla dorastających panienek i dla osób dążących do doskonałości chrześcijańskiej, polecamy pięknie i ozdobnie wydaną książkę p. t.

Dzieje duszy czyli żywot siostry Teresy

od Dzieciątka Jezus i Najśw. Oblicza Karmelitanki Bosej (1871—1897).

Przez nią samą samą skreślony.

Tłumaczone z francuskiego z czterema rycinami. 8⁰ str. 506. Cena mk. 4,—, w ozdobnej oprawie mk. 5,25.

Do nabycia za pośrednictwem każdej księgarni lub też wprost z wydawnictwa

Drukarni i Księgarni św. Wojciecha w Poznaniu.

Mieczysław Schulz

Dentysta

Poznań, Nowa ulica nr. 2.

TELEFON 3746.

Przyjmuje od 9—1 i 3—6.

W niedziele od 9—1.

(43)

J. Pendowski,

Poznań, ul. Wrocławska 36

(wchód z ul. Gołębiej 4).

Telefon 5093.

(40)

Jedyna polska fabryka artystycznych
wrobów kościelnych oraz
oznak i medali dla Towarzystw
w całych Niemczech.

Warsztaty reparacyjne.

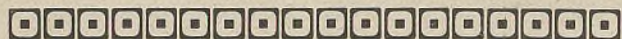
Jeżeli zabezpieczony umarł przedwcześnie, natenczas otrzymał:

Po latach	Dywidendy naturalnej	Dywid. rosnących o 20%	Dywid. rosnących o 2,750%	Dywid. rosnących o 30%
3.	580%	120%	16,500%	180%
6.	1240%	320%	57,750%	630%
9.	1960%	800%	123,750%	1350%
12.	2700%	1460%	214,500%	2340%

Przy dłużej trwających zabezpieczeniach, a tem samem i przy dłuższem pobieraniu dywidend rosnących wypadnie oczywiście pewna nadwyżka na korzyść systemu dywidend rosnących, idzie

jednakże z tem w parze mniejsze prawdopodobieństwo dożycia tych najwyższych właśnie dywidend.

Słusznie też wystąpił w kwietniu 1913 r. „Cesarski Urząd Nadzorczy dla prywatnych ubezpieczeń“ w Berlinie przeciw używaniu zestawień przyszłościowych wpłat. Władza Nadzorcza stwierdziła bowiem, że pod naciskiem zabiegów konkurencyjnych wytworzyły się w tym względzie niezdrowe stosunki, że ogólnej sumie t. zw. „nettowpłać“ przypisuje się niczem nieusprawiedliwione znaczenie i że używa jej się w celach akwizycyjnych w sposób niebezraganny. W przyszłości wolno używać tylko takich zestawień, które będą wykazywały: 1) premię taryfową, 2) dywidendę,

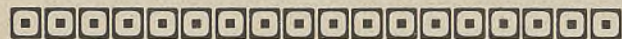

Drukarnia i Księgarnia św. Wojciecha

w Poznaniu, ul. św. Marcina 69

ma na składzie i poleca

- Antoni, St. kan.** Dlaczego nie przyjmujesz Komunii św. co rano tam, gdzie słuchasz Mszy św.? . . . —,25
- Conet, E. O.** Dwieście cudów Najświętszego Sakramentu. Oprawne . . . 2,50
- Czyny szatana.** W przykładach i opowiadaniach. Oprawne . . . 2,—
- Katechizm w obrazach.** 70 tablic wraz z tekstem i wyjaśnieniem treści takowych. Oprawny . . . 5,—
- Lintello, J. O.** Komunia święta . . . —,50
- Różaniec święty.** W przykładach i opowiadaniach. Oprawne . . . 2,—
- Muszę się zbawić.** Krótkie rozważania napisane przez Ojca św. Papieża Piusa X. . . —,25
- Siedm grzechów głównych.** W przykładach i opowiadaniach. Oprawne . . . 2,—
- Skarżyński, Z. X. Dr.** Anielska cnota czystości. Rady i przykłady . . . —,65
- Pierwsze piątki miesiąca. Opr. . . 1,—
- Za grobem istnieje czyściec. Wiara i przykłady . . . —,50
- Żywoły Świętych Polskich. Opracowane na tle dziejów ojczystych. Oprawne . . . 6,—
- Święta Katolickie.** W przykładach i opowiadaniach. Oprawne . . . 2,—
- Żywot św. Piotra, Apostoła** . . . 1,50
- Żywot Pana Jezusa** słowami Ewangelistów opowiedziany czyli Cztery Ewangelie w Jednej. Z ilustr. Opr. 1,—

T. CIEŚLIŃSKI

Przemyśl (Galicya)

(30)

zaprzyiężony dostawca win mszalnych

dla P. T. Duchowieństwa galicyjskiego i za granicą (Warszawa, Częstochowa, Kielce, Poznań i t. d.)

Złoty medal na wino, atest Najdost. Arcyksięcia L. Ferdynanda.

Tysiące uznań i listów pochwalnych.

Poleca

„Płynne złoto“ słynne Tokaje z roku 1911—1811

kuracyjne i deserowe, przez lekarzy zalecane

No. 162 la Tokaj 4 putowy chlebowy K. 700,—

„ 162 Tokaj 3 putowy królewski „ 550,—

„ 151 Tokaj 2 putowy książęcy „ 330,—

„ 127 Tokaj Szamorodner „ 220,—

w beczkach po 135 litrów

loko Węgry bez beczek nieoclone.

Zamówienia proszę przesłać wprost do mej firmy.

Unikając agentów i podróżujących, ofiaruję —

w zamian tychże kosztów — 3% od sprzedanych win

na pomnożenie funduszu „Księżówki“ w Zakopanem.

Do każdego rachunku załączam odnośny bon.

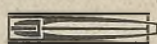
Właściciel winnic w Tolcsie obok Tokaju.

Hamburskie i Bremeńskie cygara

w wyborowych gatunkach.

PAPIEROSY

tureckie, rosyjskie, angielskie i egipskie.

Cygara i papierosy bez nikotyny Dr. Kisslinga

poleca w wielkim wyborze

J. Wlekliński, Poznań w Bazarze

(Właściciel Józef Wlekliński).

(25)

Telefon 3259.

Telefon 3259.

Kotel Royal

Czesław Świtalski.

Poznań, ul. św. Marcina nr. 38.

Telefon 2112.

Przystanek tramwajów elektr.

Pokoje urządzone z wszelkim komfortem.

Elektryczne oświetlenie

Centralne ogrzewanie.

Łazienki etc. (39)

= Restauracja. =

Ceny przystępne.

3) nettowpłaty czyli różnice pomiędzy premią taryfową i dywidendą, 4) poszczególne nettowpłaty oprocentowane przynajmniej po 3 od sta procentem składanym.

W każdym zestawieniu należy zwrócić dokładnie uwagę na to, że dywidendy nie są gwarantowane tylko przypuszczalne; rzeczywista ich wartość zależna jest od biegu interesów (śmiertelności, stopy procentowej, kosztów administracyjnych etc.); im później płatne są dywidendy, tem mniejsza jest ich wartość; dalej, że otrzymanie dywidend zależnem jest zwykle od dwóch okoliczności, a mianowicie od dożycia pewnego wieku i od utrzymania prawomocności zabezpieczenia aż do końca; że z sumy netto-

wpłać nie można bez wszystkiego wnioskujeć o korzyściach zabezpieczenia.

Zapiski bibliograficzne.

Nowa książka dla młodzieży.

Czego żądamy od książki dla młodzieży? — Aby kształciła umysł, serce, ducha.

Trzy te warunki wypełnia sumiennie książka, wydana przez Księgarnię św. Wojciecha „Pod jarzmem Cezarów“ powieść z czasów Hadryana, dla dorastającej młodzieży, opracował As.

Siódmy rok istnienia! NOWA BIBLIOTEKA KAZNODZIEJSKA.

Miesięcznik poświęcony kaznodziejstwu polskiemu
pod redakcją X. Subregensa Krzeszkiewicza.

==== Nowy rocznik od 1 grudnia rb. ====

Abonament roczny w kraju mk. 10,—, z przesyłką 11.20, w Galicyi kor. 14,—, w Ameryce dol. 3.50. Skład główny na Królestwo i Cesarstwo znajduje się w Księgarni Nakładowej p. M. Szczepkowskiego w Warszawie, Aleja Jerozolimska 53. Przedpłata roczna rb. 6,—, z przesyłką rb. 7.20. **Zeszyty okazowe bezpłatnie.**

Zwracamy uprzejmie uwagę na dołączony do niniejszego numeru prospekt tego wydawnictwa.

DRUKARNIA I KSIĘGARNIA ŚW. WOJCIECHA W POZNANIU.

Świece ołtarzowe i dla bractw

z czystego wosku pszczelego wyrabiane

poleca

(26)

M. SOBECKI

Najstarsza i największa w Księstwie fabryka wyrobów woskowych i hielnik wosku, założona w roku 1842.

Poznań, ul. Szeroka 24

Telefon 2361.

Chorągwie : Ornaty : Kapy

oraz wszelkie przybory kościelne

jako też zamówienia na całkowite wyprawy
przyjmuje (23)

Zakład Przemysłowy

W. Karłowska

Św. Marcin nr. 68 (dom ogrodowy).

Próby i cenniki na żądanie.

Samochody

Adler □ Brasier □ Fiat □ Minerva (bezwentylowe) □ Brennabor

poleca po dotąd niebywałych niskich cenach

(28)

St. Brzeski, Poznań, ul. Ludwika 19-20.

Najstarsze i największe przedsiębiorstwo tego rodzaju w Księstwie.

Założone 1894.

Telefon 3417.

Omawiane poniżej książki ma na składzie i poleca Drukarnia i Księgarnia św. Wojciecha

W powieści tej występują plastycznie osoby czasów ówczesnych, stosunki, charaktery; akcyi bardzo wiele. Są to obrazy historyczno-kulturalne z III wieku.

Powieść rozpoczyna się w Rzymie, gdzie panował choć światły, ale ambitny Hadryan, człowiek, którego zamiarów z ówczesnych nikt nie zbała, lubujący się w naukach, dysputach, budujący świątynie — nie bez myśli przewodniej, lecz jakiej? Człowiek to ruchliwy, odbywający podróże, z chęcią wyzwalaający się z krępującej etykiety dworskiej, pragnący szczerości, serca — i szczęścia podanych. Za jego czasów wykonywano wyroki na chrześcianach bez sądu i stąd narażeni byli chrześcianie na rozliczne prześladowania intrygantów.

Swawolę tę Hadryan ukrócił, nakazując uprzednie postępowanie sądowe. Żydów nienawidził i za bunt ich pod Bar Kochbą, mianującym się mesyaszem, ukarał straszliwie. Zadał im cios stanowczy, po którym już nie mieli się dźwignąć, a Jerozolimę zamienił na Aelia Capitolina, która to nazwa przez wieków kilka się utrzymała.

Powieść tę polecamy do czytania młodzieży, a także osobom dorosłym. Jest to charakterystyka osób i czasów, przedstawiona w formie powieściowej.

Cena książki, ozdobionej ilustracjami, w oprawie 2,20 mk.

Teatr Ludowy.

Nowy zbiorek łatwych sztuczek teatralnych dla Towarzystw polskich.

Dotychczas ukazały się następujące tomiki:

1. **Rokiczana.** Obraz dramatyczny ze śpiewami i tańcami w trzech aktach (13 mężczyzn, 6 kobiet). Cena 80 fen. — 19 egz. (ról) za mk. 10,—.
2. **Zmartwychwstanie czyli nieboszczyk z urojenia.** Komedya w dwóch odsłonach (10 mężczyzn). Cena 75 fen. — 10 egz. za mk. 5,—.
3. **Czarny i biały murzyn.** Komedya w dwóch aktach (7 mężczyzn). Cena 75 fen. — 7 egz. za mk. 3,—.
4. **Chrześcijanki.** Obrazek sceniczny dla ludu w pięciu odsłonach. Wydanie drugie. Cena 80 fen. — 12 egz. za mk. 6,50.
5. **Napad bandytów** czyli tym razem jeszcze mu uszło na sucho. Krotchwila w jednej odsłonie (4 mężczyźni). Cena 60 fen. — 4 egz. za mk. 1,75.
6. **Fatalna kielbasa.** Krotchwila w jednej odsłonie (5 mężczyźni). Cena 60 fen. — 5 egz. za mk. 2,40.
7. **Brzytwa swatem.** Obrazek sceniczny w jednej odsłonie (3 mężczyźni, 2 kobiety). Cena 60 fen. — 5 egz. za mk. 2,40.
8. **Prządka pod krzyżem.** Baśń ludowa w trzech obrazach (6 mężczyźni, 4 kobiety). Cena 80 fen. — 10 egz. za mk. 5,50.
9. **Pogodzeni.** Komedya w jednej odsłonie (2 mężczyźni, 2 kobiety). Cena 65 fen. — 4 egz. za mk. 2,—.
10. **Kto im iży powróci.** Obrazek sceniczny w dwóch aktach ze śpiewami (2 mężczyźni, 12 kobiet). Cena 1,— mk. — 14 egz. za mk. 10,50.
11. **Pan Chciwski czyli skąpy zawsze dwa razy traci.** Komedya w czterech aktach (4 mężczyźni, 5 kobiet). Cena 1,— mk. — 9 egz. za mk. 6,30.
12. **Sclavus saltans.** (Tańczący niewolnik.) Obrazek dramatyczny w jednej odsłonie z życia starożytnego Rzymu (1 mężczyźni, 14 kobiet). Cena 75 fen. — 13 egz. za mk. 6,50.
13. **Córki Syonu.** Obrazek sceniczny na czas Bożego Narodzenia w dwóch odsłonach. Wydanie drugie. (1 mężczyźni, 7 kobiet). Cena 30 fen. — 7 egz. za mk. 1,80.
14. **Po dwudziestu latach.** Sztuka ludowa w trzech aktach (5 mężczyźni, 2 kobiety). Cena 85 fen. — 7 egz. za mk. 4,25.
15. **Rozjemca.** Obrazek dramatyczny w dwóch odsłonach z dziejów starożytnej Hellady (1 mężczyźni, 6 kobiet). Cena 75 fen. — 7 egz. za mk. 3,50.
16. **Wenancysz.** Dramat religijny w pięciu aktach z czasów prześladowania chrześcian za cesarza Decyusza (20 mężczyźni). Cena 1,60 mk. — 12 egz. za mk. 13,50.
17. **Tak jej widocznie było sądzone.** Komedya ze śpiewami w czterech aktach (4 mężczyźni, 2 kobiety). Cena 1,— mk. — 6 egz. za mk. 4,20.
18. **Bez ten święty opłatek.** Sztuka ludowa w trzech odsłonach odznaczona na konkursie Towarzystwa Dziennikarzy i Literatów polskich w Poznaniu (4 mężczyźni, 3 kobiety). Cena 1,— mk. — 7 egz. za mk. 5,—.
19. **Dymitr i Marya.** Dramat z dawnych czasów w sześciu obrazach. Podług dramatu J. Korzeniowskiego (7 mężczyźni, 3 kobiety). Cena 1,— mk. — 8 egz. za mk. 5,60.
20. **Wesele wiejskie.** Sztuka ludowa na tle piosenek ludowych w czterech obrazach z muzyką i śpiewami (3 mężczyźni, 3 kobiety i chóry). Cena 1,20 mk. — 10 egz. za mk. 8,60.
21. **Święty Wojciech.** Rzecz w trzech aktach. Cena 1,20 mk. — 13 egz. za mk. 11,—.
22. **Zaczarowany młyn.** Komedya w trzech odsłonach. Cena 60 fen. — 9 egz. za mk. 4,—.
23. **Dla swoich.** Obrazek w jednym akcie. Cena 80 fen. — 10 egz. za mk. 6,40.
24. **Dwie ofiary.** Obrazek historyczny. Cena 80 fen. — 9 egz. za mk. 5,75.
25. **Bohater eucharystyczny.** Dramat religijny w trzech odsłonach z czasów męczeństwa pierwszych chrześcian. Cena 85 fen. — 15 egz. za mk. 9,50.
26. **Do Betleem.** Jasełka w dwóch aktach. Cena 75 fen. — 7 egz. za mk. 3,60.
27. **Wieczór św. Mikołaja.** Obrazek sceniczny w dwóch odsłonach. Cena 25 fen. — 6 egz. za mk. 1,—.
28. **Król a Biskup.** Tragedya w 4 aktach ze śpiewami. (W druku.)
29. **Ogniste węgle.** Sztuka w 5 aktach. Cena 2,20 mk. — 16 egz. za mk. 24,—.

Drukarnia i Księgarnia św. Wojciecha w Poznaniu.

Zakład aparatów kościelnych

Drukarni i Księgarni św. Wojciecha

w Poznaniu, św. Marcin 69

ma na składzie i poleca:

żłóbki

z masy, polychromowane w kolorach naturalnych.

Szopki składane do żłóbka (figur)	Nr. 1 16 cm.	Nr. 2 22 cm.	Nr. 3 30 cm.	Nr. 4 40 cm.	Nr. 5 50 cm.	Nr. 6 60 cm.	Nr. 7 80 cm.	Nr. 8 100 cm.
Szerokość przednia cm.	59	68	70	100	125	160	240	325
Szerokość tylna . cm.	45	52	62	80	100	125	185	260
Wysokość przednia cm.	36	42	50	65	85	110	140	170
Wysokość tylna . cm.	45	54	65	83	100	135	180	225
Głębokość . . . . cm.	30	37	43	57	70	85	110	140
Cena	15,—	20,—	25,—	45,—	65,—	100,—	125,—	160,—

Figury do żłóbka

składające się z 3 figur Św. Rodziny, 3 króli, 3 pasterzy, 1 anioła, 1 wołu,
1 osła, 1 wielbłąda, 1 poganiacza i 6 owieczek.

	16 cm.	22 cm.	30 cm.	40 cm.	50 cm.	60 cm.	80 cm.	100 cm.
Cena	30,—	45,—	75,—	125,—	185,—	285,—	395,—	750,—

Pojedyncze figury do żłóbka.

	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
Dzieciątko Jezus nr. 1 .	1,25	1,50	2,25	3,50	5,50	8,50	13,50	27,—
Dzieciątko Jezus nr. 2 .	1,50	1,75	2,75	5,—	6,50	10,—	17,50	33,—
Marya i św. Józef . . .	1,75	2,25	3,75	6,—	8,50	15,—	30,—	60,—
Król	2,75	3,50	6,—	10,50	16,50	25,—	40,—	75,—
Pasterz	2,—	2,50	4,50	7,50	12,50	18,—	30,—	48,—
Anioł	2,25	3,50	5,—	8,—	10,50	16,50	30,—	30,—
Wół	1,75	2,—	3,50	4,50	6,—	9,—	25,—	25,—
Osiel	1,75	2,—	3,50	4,—	4,50	8,—	22,50	22,50
Owieczka	—,30	—,45	—,60	1,—	1,50	2,50	5,—	6,50
Wielbłąd	2,—	3,50	6,—	9,—	13,50	21,50	57,—	57,—
Poganiacz	2,—	2,50	3,75	8,—	12,50	17,50	26,50	45,—
Słoń z poganiaczem . .	7,25	10,—	16,50	27,50	40,—	55,—	90,—	110,—

Illustrowane cenniki na żłóbki przesyłamy na żądanie, na żłóbki z drzewa specjalne kosztorysy. Prosimy o rychłe zamówienia, abyśmy wszystko wezas dostarczyć mogli.

Za gotówkę w przeciągu 30 dni 5% skonta.

